

Parlamentul
Republicii Moldova

SG-07 | nr. 397 |
09 iunie 2022

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ **la proiectul de lege pentru** **modificarea unor acte normative**

(nr. 203 din 27.05.2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

I. Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, dl Dan Perciun, în temeiul art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul de lege prevede modificarea Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii și a Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Potrivit notei informative la proiectul nominalizat, scopul constă în:

- instituirea contribuției de asigurări sociale minimă care va influența la calcularea stagiului de cotizare și venitului mediu asigurat și
- reglementarea unui mecanism nou de reexaminare a pensiilor pentru limită de vârstă pentru stagiul de cotizare realizat după data ieșirii la pensii.

Totodată, prin proiect se propune atribuirea dreptului Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua înscrierea datelor în conturile persoanelor asigurate pentru care nu au fost prezentate în termenele

stabilite Declarațiile persoanelor asigurate (Rev-5), de către plătitorii de contribuții care au fost lichidați sau sunt în procesul de lichidare.

3. Prin natura reglementărilor, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

4. Ținând cont de obiectul de reglementare al proiectului de lege, relevăm că pe lângă avizul Guvernului Republicii Moldova care va cuprinde opiniile Ministerului Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale, este necesară efectuarea expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție, potrivit art. 35 alin.(1) din Legea nr. 100/2017.

De asemenea, reținem asupra necesității avizării proiectului de lege de către Casa Națională de Asigurări Sociale, reieșind din funcțiile atribuite potrivit pct. 7 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 230/2020 prin care a fost aprobat Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale.

II. Obiecții de conținut

• **Articolul I** din proiect:

1. La pct.1 din proiect, se propune completarea art. 1 din Legea nr. 156/1998 cu alineatul (3), care conține un șir de noțiuni de bază utilizate în legea vizată. În vederea corespunderii criteriului de claritate, menționăm că în acest alineat sunt expuse semnificațiile mai multor noțiuni existente sau prevăzute în proiectul suspus avizării, însă noțiunile de *„cont personal de asigurări sociale”, „indexare a pensiei”, „pensie calculată”, „pensie minimă completă”, „pensie minimă incompletă”, „pensie în plată”, „vârstă standard de pensionare”, „stagiul de cotizare în raport cu vârsta”, „perioade asimilate stagiului de cotizare”, „venit asigurat”, „registru de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale”,* – nu se cuprind în Legea nr. 156/1998 și nici în textul proiectului. În acest context, relevăm că este necesară excluderea lor.

2. La **pct. 2**, cu privire la propunerea de abrogare a alin. (3) al art.6 din Legea nr. 156/1998, care prevede procedura de calcul a stagiului de cotizare pentru persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, menționăm că munca în sectorul agrar, face parte din categoria lucrărilor sezoniere care este reglementată de Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 la capitolul VII. Astfel, potrivit art. 279 alin.(1) din Cod, *se consideră lucrări sezoniere lucrările care, în virtutea condițiilor climaterice și a altor condiții naturale, se efectuează într-o perioadă concretă a anului calendaristic, ce nu depășește 6 luni.* Conform,

alineatului (2) al normei enunțate, *nomenclatorul lucrărilor sezoniere se aprobă de Guvern*. Constatăm în acest sens că, lucrările din sectorul agrar se fac parte din categoria lucrărilor identificate în Nomenclatorul lucrărilor sezoniere aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1273/2004.

Totodată, în Nota Nomenclatorului se prevede expres că, *lucrătorii care participă la efectuarea mai multor lucrări sezoniere, durata cărora depășește 6 (șase) luni, la fel și cei angajați pe o durată nedeterminată nu pot fi considerați angajați la lucrările sezoniere*.

În lumina celor expuse constatăm că, în cazul abrogării normei date, stagiul de cotizare al persoanelor care activează în sectorul agrar, se va calcula potrivit normei generale stabilite la art. 6 alin.(2) din Lege și riscă să fie diminuat.

Într-o altă ordine de idei, având în vedere că în Republica Moldova din distribuția ocupării după activitățile din economia națională în sectorul agricol activează aproximativ 30 % din totalul persoanelor ocupate, atenționăm asupra faptului că persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, nu pot activa anul împrejur, ci desfășoară activități cu caracter sezonier. Astfel, este necesar a se respecta echilibrul sau un raport rezonabil de proporționalitate între munca depusă de această categorie de angajați și scopul proiectului de lege.

Consecvent, reținem că, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 11/2022 la pct. 58, Curtea a precizat că într-un stat democratic modern trebuie să se asigure o protecție specială pentru persoanele care nu-și pot asigura existența și că un element important al dreptului la asistență și protecție socială garantat îl reprezintă dreptul la pensie. Totodată, Curtea a stabilit că, deși Constituția nu garantează un nivel precis de protecție socială, prevederile constituționale ale articolului 47 nu pot fi interpretate de o manieră incompatibilă cu scopul avut în vedere de către legislatorul constituant prin textul acestor dispoziții. Astfel, în baza articolului 47 din Constituție, statul rămâne obligat să le asigure persoanelor un prag minim de protecție. (Hotărârea Curții Constituționale nr. 29/2018, pct. 49-51)

3. La pct.3 alineatul (2) din proiect, se propune modificarea art. 33 alin.(1) din Legea nr. 156/1998 prin completarea cu lit. e)-completării/modificării art. 5 și art. 50 cu circumstanțe ce țin de perioade necontributive și de activități, care au fost realizate până la stabilirea/reexaminarea pensiei.

Potrivit art. 62 alin.(1) din Legea nr. 100/2017, modificarea este realizată prin modificări, excluderi sau completări ale unor părți din text. Respectiv, în conformitate cu prevederile consemnate la art. 64 alin.(1) din Legea nr. 100/2017, modificările se încorporează, de la data intrării în

vigoare a dispozițiilor de modificare, în actul de bază, identificându-se cu acesta.

Prin urmare, reieșind din cele expuse, în vederea expunerii conținutului dispoziției într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, precum și pentru integrarea armonioasă a modificărilor propuse în actul normativ potrivit art. 54 alin. (1) și art. 63 alin.(2) din Legea nr. 100/2017, propunem ca prima parte a dispoziției „*completării/ modificării art. 5 și art. 50 cu*” să fie substituită cu „*aparității unor circumstanțe noi referitor la stagiul de cotizare și activitățile ce se includ în stagiul de cotizare*”.

• **La Articolul II, pct. 1** din proiect privind modificarea art. 5 alin.(6) din Legea nr. 489/1999, cuvintele „*poate efectua*” creează ambiguități cu referire la aplicarea normei, or, în momentul în care sunt stabilite anumite atribuții suplimentare unei autorități, termenul „*poate*” creează incertitudini, motiv pentru care recomandăm excluderea acestuia, iar verbul urmează a fi expus la timpul prezent: „*efectuează*”.

Totodată, în dispoziția de la pct. 1 al Art. II din proiect, se identifică un concept nou – *Declarațiile persoanelor asigurate*. Subliniem că, art. 5 din Legea nr. 489/1999, stabilește două categorii de declarații: declarația privind evidența nominală a asiguraților și declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. Întrucât Declarațiile persoanelor asigurate se prezintă de către plătitorii de contribuții care au fost lichidați sau sunt în procesul de lichidare, considerăm oportună ca noțiunea dată să fie cuprinsă la art. 1 din Lege, pentru a delimita Declarația privind evidența nominală a asiguraților prezentată de angajator, de cea prezentată în procesul de lichidare potrivit Legii insolvenței nr. 149/2012.

• **La Articolul III alin.(2)** din proiect, recomandăm stabilirea unui termen concret de reexaminare de către Casa Națională de Asigurări Sociale a pensiilor pentru limită de vârstă și a pensiilor de dizabilitate.

III. Obiecții tehnico-legislative

Întru corespunderea normelor de tehnică legislativă și prevederilor Metodologiei de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr.3/2022,

• **La Art. I pct. 3 și la Art.II. pct. 1** din proiect, cuvintele „*se propune*” sau „*se propune de expus*” urmează a fi substituite, pentru a se accentua caracterul imperativ al normei;

• **la Art. I:**

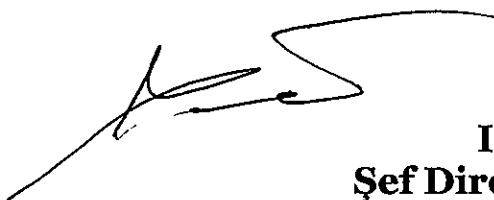
-**pct. 1** din proiect, textul „*noțiunile de bază utilizate au*

următoarele semnificații” se va substitui cu textul „următoarele noțiuni principale semnifică”;

- la **pct. 3**, textul *„la indicele ”P” se propune următoarea definiție”*, recomandăm a fi substituit cu textul *„semnificația indicelui ”P”, se completează cu cuvântul „calculate”;*
- la **pct. 4** din proiect, după cuvântul Anexa, în ambele cazuri, se va introduce abrevierea „nr.”, iar simbolul „:”, se va omite. Aceasta pentru a fi în concordanță cu alin.(4) al art. 49 din Legea nr. 100/2017, care stabilește că, dacă un act normativ are mai multe anexe, acestea sunt însemnate cu numere ordinare, exprimate în cifre arabe, în ordinea în care au fost enunțate în textul actului;
- la **punctul 3**, atragem atenția la însemnarea consecutivă a două puncte. Respectiv, este necesară renumerotarea acestor puncte;

- la **Art. II pct. 1**, prepoziția „La” se va exclude, cuvântul *„articolul”* va debuta cu literă mare și textul *„se propune de expus în următoarea redacție”* se va substitui cu *„va avea următorul cuprins”*.

În concluzie, relevăm că la examinarea proiectului urmează a se ține cont de obiecțiile invocate și recomandările propuse în prezentul aviz, iar oportunitatea examinării proiectului de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală